

בתי המשפט

א 098879/01		בית משפט השלום תל אביב-יפו	
02/10/2003	תאריך:	כב' השופטת ח. וינבאום וולצקי	בפני:

בעניין: 1. קודריאנסקי רוני (קטין)
 2. קודריאנסקי נטליה
 3. עזבון המנוח בוריס קודריאנסקי ז"ל
 ע"י ב"כ עוה"ד ג. אבן-צור

התובעים

נגד

הנתבעים

1. עודד אימן
 2. אריה חברה ישראלית לביטוח בע"מ
 3. אבנר איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ
 ע"י ב"כ עוה"ד א. אלבינצר

עניין לנו בתביעה מכוח חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, שהגישו התלויים והיורשים של המנוח בוריס קודריאנסקי ז"ל. המנוח נפגע תוך כדי עבודתו בעת שכלי רכב כבד נסע אחורנית ודרס אותו למוות. הצדדים אינם חלוקים בשאלת האחריות והחבות והמחלוקת נסבה בשאלת הנזק בלבד.

פסק דין1. מבוא

עניין לנו בתביעה מכוח חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, שהגישו התלויים והיורשים של המנוח בוריס קודריאנסקי ז"ל (להלן: המנוח).

המנוח נפגע תוך כדי עבודתו ביום 27.8.01 בעת שכלי רכב כבד נסע אחורנית ודרס אותו למוות.

המנוח יליד 25.8.73 והיה בן 28 במותו. הוא הותיר אחריו שני תלויים - אשתו, נטליה, ילידת 28.10.77 שהיתה בת 24 במותו ובנו, רוני, יליד 20.3.98 בן 3.5 באירוע.

הצדדים אינם חלוקים בשאלת האחריות והחבות והמחלוקת נסבה בשאלת הנזק בלבד.

עיקר המחלוקת בין הצדדים נסבה בעניינים הבאים:

- א. מהו שיעור השכר של המנוח שיש להביא בחשבון לצורך חישוב הפסדי התלויים.
- ב. מהו שיעור ההפסד שנגרם לאלמנה בגין אובדן שירותי בעל.

2. שיעור השכר לצורך חישוב הפיצוי

מטעם התובעים העידו האלמנה והמעביד של התובע, מר רפי סער. מתוך עדויותיהם עלה כי המנוח החל לעבוד אצל סער בדצמבר 1999 כנהג משאית ועבד אצלו עד מותו בסוף אוגוסט 2001.

על-פי דברי המעביד היה המנוח עובד חרוץ ומסור ושימש כיד ימינו. משכך, דאג המעביד להיטיב עימו באופן שהעלה את שכרו, רכש עבורו ביטוח חיים, נתן בידו פלאפון וכן שילם לו סכומים שונים מידי חודש אשר הוגדרו "כשעות נוספות" בתלוש השכר.

המעביד הוסיף וציין כי היה בדעתו להפוך את המנוח לשותף על משאית במשך הזמן.

מעדות האלמנה עולה כי אכן המנוח היה חרוץ ועבד לפרנסתם.

ב"כ הנתבעים מבקש לקבוע כי אין לסמוך על עדות המעביד, שכן עדותו אינה אמינה וכל כולה נעשתה מתוך כוונה ליפות דברים, כיום לאחר מות המנוח, כאשר העובדות מצביעות על מציאות אפרורית יותר.

שבתי ועברתי על העדויות והגעתי לכלל מסקנה כי העדויות בכללן מצביעות על כי המנוח אכן היה חרוץ ואהוד על מעסיקו.

לא ראיתי לקבוע מסמרות האם אכן היה המנוח הופך לשותף על אחת מהמשאיות של מעבידו, שכן טענה זו לא לובנה כל צורכה ואף לא באו ראיות באשר לשיעור השכר לו היה מגיע המנוח כשותף במשאית.

לעובדת היותו של המנוח בחור חרוץ יש משמעות בבואי להעריך את שיעור השכר אליו היה מגיע ברבות השנים אילולא התאונה.

ב"כ התובעים טוען כי המנוח היה מגיע לשילוש השכר הממוצע במשק, שכן שכרו במועד הפטירה עמד על 1.7 מהשכר הממוצע במשק.

מנגד טוען ב"כ הנתבעים כי בעיסוקו זה של התובע לא ניתן לצפות לקידום ועל-כן יש לחשב ההפסד לפי שכרו עובר לפטירה.

עוד מוסיף ב"כ הנתבעים וטוען כי אין זה הגיוני ששכרו של המנוח אצל המעביד היה גדל עד כדי כך שהיה עובר את השכר שהמעביד עצמו מושך מידי חודש.

טיעוני שני הצדדים אינם מקובלים עלי.

שכרו של התובע בשלושת החודשים האחרונים לחייו, היינו יוני, יולי ואוגוסט 2001 עמד על 31,019 ₪ ברוטו בערכי קרן, בניכוי הסכומים ששולמו ע"ח הבראה. מכאן ששכר ממוצע חודשי עמד על 10,340 ₪.

סה"כ דמי הבראה ששילם המעביד באותה שנה מסתכמים ב - 2,708 ₪ ובחלוקה ל - 12 חודשים - 226 ₪ לחודש. מכאן ששכרו ברוטו בערכי קרן של התובע עובר לתאונה עמד על 10,566 ₪. סכום זה כשהוא צמוד להיום ממועד הפטירה עומד על 11,130 ₪.

איני סבורה, ואף לא באה כל הוכחה לכך, כי המנוח היה מצליח להכפיל שכרו ולהשתכר כנהג משאית את שילוש השכר הממוצע במשק.

צודק ב"כ הנתבעים כי לא באה כל ראיה באשר לשיעור השתכרות של נהגי המשאיות ואף לא של נהגים אחרים אצל אותו מעביד.

מנגד אין זה סביר שבחור חרוץ בן 28 שכבר בגיל זה משתכר למעלה מ - 10,000 ₪ יוסיף להשתכר סכום דומה כל חייו.

אכן בבואנו להעריך את שיעור השכר אליו היה מגיע המנוח עוסקים או בספקולציות אלא שספקולציות אלו נשענות על ניסיון החיים והמציאות היום-יומית.

וראה לעניין זה דברי בית המשפט העליון באותן הלכות שציטט ב"כ הנתבעים בסיכומיו:

ע"א 30/80 מדינת ישראל נ' דוד אשר, פ"ד לה (4) עמ' 788, עמ' 793.

וכן ע"א 2061/90 מרצלי נ' מדינת ישראל, פ"ד מז (1) עמ' 802, עמ' 822 מפיו של כבי הש' חשין:

"אכן, בחישוב פיצויים בגין הפסד כושר השתכרות לימים יבואו, נדמים או בעניינינו כמו היינו מהלכים בארץ הפלאות של עליסה, ארץ בה ניחושים והשערות הן עובדות, ותקוות ומשאלות-לב הן מציאות. הוטל עלינו לגלות את צפונות העתיד - עתיד שיהיה ועתיד שלא יהיה - ואנו לא נביאים או בנאי-נביאים".

כך גם לא ראיתי לקבל הטיעון כי שכרו של התובע לא יכול לעלות מעבר ל - 9,000 ₪ אותם מושך מעבידו מידי חודש. טענה זו נסתרה מיניה וביה שכן בפועל השתכר התובע יותר מ - 9,000 ₪. יתרה מכך הבהיר

המעביד כי אמנם הוא מושך מידי חודש 9,000 ₪ אך במקביל לוקח מידי פעם "הלוואות" מהחברה שבבעלותו, משמע בפועל מושך המעביד הרבה מעבר לאותם 9,000 ₪ לחודש.

בבואי להעריך את השכר אשר ישמש כבסיס לחישוב הפסדי התלויים ראיתי להביא בחשבון גם את העובדה כי חישובי האקטואריה נותנים סכום מהוון אחד לתקופת העתיד (סעיף ב' בעמ' 3 לחו"ד שי ספיר) ומכאן שיש להביא בחשבון השתכרות ממוצעת על פני השנים לעתיד לבוא.

ב"כ התובע מצטט מפסקי דין שונים בהם הביא בית המשפט בחשבון כי אילו לא התאונה היה התובע באותם מקרים מכפיל שכרו או לכל הפחות מיטיבו ב - 40%. לא ראיתי כי פסקי דין אלו יכולים לשמש דוגמא למקרה שבפני.

הן בע"א 3793/90 אייה זליג נ' "מגדל" חברה לביטוח בע"מ (לא פורסם), והן בת.א (בי"ש) 3061/98 ד"ר ננה נאור ואח' נ' עמר ז'קי ואח' (לא פורסם), דובר בנפגעים שהוכיחו כי רכשו מקצוע כזה אשר יכול היה להביאם לשיעורי השתכרות נאים. כך בעניינה של זליג שהחלה עבודתה כסוכנת ביטוח וכך בעניינו של נאור ז"ל שהיה בסוף תקופת התמחותו כנוירולוג ובמקביל היה שותף במפעל לייצור תכשיטים.

הוא הדין באשר לפסקי הדין הנוספים שצירף ב"כ התובעים:

בת.א (חיפה) 45/88 ועקנין חיים נ' "אליהו" חברה לביטוח בע"מ, (לא פורסם) מפי כב' השי אריאל, הובאו ראיות באשר לשיעור שכרם של עובדים אחרים בחברה בה עבד התובע והוכח לאילו רמות שכר צפוי היה התובע להגיע. לא כך בעניין שבפני.

בת.א (תי"א) 1936/99 רחל מכלוף ואח' נ' "אריה" חברה ישראל לביטוח בע"מ, (לא פורסם) מפי כב' השי ישעיה, הובאו ראיות לפיהן המנוח אכן הספיק להתקדם בחברה בה עבד שהינה חברה גדולה המעסיקה המוני עובדים. הוכח שם כי המנוח הגיע לתפקידי ניהול והיה אחד מבין 5-6 המנהלים בחברה. גם שם מעלה כב' השי ישעיה תמיהה כיצד זה מצד אחד שימש המנוח בתפקיד כה בכיר ומנגד השתכר כל כך מעט בהשוואה למנהלים אחרים בחברה (ראה דבריו בעמ' 6 שורות 1-14 לפסקי-הדין).

גם בפסק הדין הנוסף שביקש ב"כ התובעים לצרף בעניין ת.א (חיפה) 1408/93 עובד המנוח אילן סלע ז"ל ואח' נ' הדר חברה לביטוח בע"מ (לא פורסם), הובאו ראיות רבות יותר שמהן יכול היה בית המשפט להסיק על פוטנציאל ההשתכרות העתידי של המנוח שם, אשר בסמוך לפטירתו רכש קו חלוקת מוצרים עצמאי.

במקרה שבפני נראה לי כי יש להביא בחשבון שכר בשיעור 13,500 ₪ כשכרו הממוצע של המנוח במהלך שנות השתכרותו מאז פטירתו ועד יציאתו לגמלאות. שכר זה מהווה העלאה של קצת למעלה מ - 20% משכרו עובר לתאונה בערכי היום.

לצורך חישוב הפסדי התלויים יש לנכות משכר זה מס הכנסה בשיעור 25% וסה"כ לאחר ניכוי מס הכנסה - 10,125 ₪.

3. גיל הפרישה לצורך חישוב הפסד

ב"כ התובעים טוען כי למנוח היה עתיד לעבוד עד גיל 70 לפחות. הוא תומך טענתו בפסיקה אחרונה וכן ברפורמה הצפויה שהוצגה ע"י משרד האוצר.

לא ראיתי לקבל הטענה ואבהיר דברי.

כוונת הממשלה אין בהם די כדי להביא לקביעה אשר תסטה מגיל הפרישה הנהוג במשק. עובדה היא שמזה חודשים רבים עומדת תוכנית הרפורמה אך טרם באה לידי מימוש לפחות בכל הנוגע לשינוי גיל הפרישה.

כך גם איני סבורה שהמקרה שבפני מתאים להלכה שיצאה מלפני בית המשפט העליון בעניין ע"א 7942/99 עזבו המנוח אבני ציון נ' ביטוח ישיר בע"מ ואח', פ"ד נה (2) 511.

בעניין שם דובר באדם שעיסוקו לא דרש מאמץ פיזי מיוחד והובאו ראיות כי בתחום עיסוקו גיל הפרישה גבוה מהרגיל.

כבי השי' אור נדרש לעניין וקובע:

"מזה עשרות שנים הכירה הפסיקה בחזקה, הניתנת לסתירה, לפיה פרישתו של אדם מעבודה היא בגיל 65 שנים. זוהי נקודת המוצא. באין ראיות אחרות, ייקבע גיל זה כגיל בו היה צפוי שהתובע (או המנוח במקרה תביעת תלויים) יפרוש מעבודתו לולא התאונה..."

בצידה של חזקה זו נקבע כלל נוסף, על-פיו רשאים בעלי הדין להוכיח נסיבות מיוחדות על-פיהן צפוי היה שהתובע המסוים היה פורש מעבודה בגיל נמוך או גבוה מגיל 65 שנים... במקרים רבים הכירו בתי המשפט בגיל פרישה גבוה יותר של 68 או 70 שנים. גישה זו הוכרה, לדוגמה, לגבי בעלי מקצועות חופשיים" (שם בסעיפים 3 ו-4 לפסק הדין).

כך גם בפסק דינו של כבי השי' דוד חשין בת.א. (י-ם) 1482/99 עזבו המנוח אמזלג סמי ז"ל נ' הפניקס הישראל חברה לביטוח בע"מ (לא פורסם), שהולך בעקבות "הלכת אבני" הנ"ל. באותו מקרה דובר באדריכל שעבד בארץ ובח"ל.

לא כך במקרה שבפני. עסקינן בעבודה אשר דורשת מאמץ פיזי משמעותי. לא הובאו כל ראיות ע"י התובעים אשר מהן ניתן היה ללמוד כי העוסקים בנהיגת משאיות ממשיכים לנהוג על משאית במשך שנים ארוכות אף מעבר לגיל 65. דווקא ההגיון וניסיון החיים מתיישבים יותר עם הדעה כי מרביתם של העוסקים בענף לא מתמידים בנהיגת רכב כבד עד גיל הפנסיה המקובל.

ראה לעניין זה דבריו של כבי השי' אור בע"א 2656/01 נמארנה עאהד נ' מליבו ישראל בע"מ ואח' (טרם פורסם), באשר לסיכוי של נפגע להתמיד עד גיל 65 בעבודה שדורשת מאמץ פיזי. במקרה שם - מנופאי.

במקרה שבפני לא הובאו כל ראיות לעניין גיל פרישה של נהגי משאיות ועל כן ראיתי כי יש לערוך את

חישוב ההפסדים של התלויים עד לגיל פרישה, היינו גיל 65.

4. חישוב הפסדי התלויים בניכוי ידת המנוח מהכנסתה של התובעת

על-פי חו"ד שי ספיר יש להכפיל כל 1 ₪ בהכנסת המנוח ב - 202.24 ₪ וזאת עד גיל 65.
מכאן $2,047,680$ ₪ = $10,125 \times 202.24$ ₪

על פי חו"ד שי ספיר יש להכפיל כל 1 ₪ בהכנסת האלמנה ב - 86.83 כדי לחשב את ניכוי ידת המנוח מהכנסתה מכאן - $295,222$ ₪ = $3,400 \times 86.83$ ₪

מכאן שהפיצוי לתלויים בראש נזק זה הינו - $1,752,458$ ₪ = $2,047,680 - 295,222$ ₪.

5. פיצוי בגין אובדן שירותי בעל ואב

כבר בפסק הדין בעניין ע"א 64/89 גבאי נ' לוזון, פ"ד מח (4) 673, נפסק כי אין להפלות בין תביעת הבעל התלוי לפיצויים בגין אובדן שירותי אשתו המנוחה לבין תביעת האשה לאובדן שירותי בעלה המנוח. וכך מציינת כב' הש' דורנר:

"במשפחה הישראלית כיום כאשר שני בני הזוג נושאים בעול הפרנסה, הם מתחלקים גם בעבודות הבית ובטיפול בילדים. הם תלויים זה בזה בכל שטחי החיים, ומותו של אחד מהם מעביר אל בן-הזוג האחר את הנטל המלא. מקום שבו אובדן היד שנשאה בחלק מעול הטיפול בבית ובילדים ניתן להערכה כספית, יש לראות באובדן הפסד ממון - בגדר סעיף 80".

התובעת העיד כי המנוח היה זה שאחראי בביתם על עריכת הקניות. כן עזר לה בעבודות הבית הקשות ואף נהג לתקן מכשירים שנתקלקלו.

על פי עדותה עבדה התובעת כל יום מחוץ למשק ביתה וכך היא עושה גם כיום.

במועד הפטירה היה בנם של התובעת והמנוח בן 3.5 שנים ואין ספק שיידרשו עוד מספר שנים בהם תזקק התובעת לעזרה בגידולו וחינוכו, אלא שמדובר רק בילד אחד.

ב"כ הנתבעים טוען כי מאחר והמנוח נהג לעבוד שעות ארוכות לא יכול היה להיות לעזר רב לאשתו בבית.

כפי ששמענו בראיות, עצם העובדה שבתלושי השכר מצוינות שעות נוספות - אין הדבר מלמד כי אכן ביצע התובע שעות נוספות באותם מועדים.

מעדות המעביד עלה כי התובע עבד 7 עד 9 שעות ביום והיו ימים שהעבודה היתה עבודת לילה.

מכאן יש להסיק שבידי המנוח היו עתותיו לסייע לאשתו כפי שאכן העידה.

ב"כ התובעים מפנה לפסק דינו של כב' השי' חשין בת.א (י-ס) 1482/99, עזבון המנוח סמי אמזלג ז"ל ואח' נ' הפניקס הישראלי חברה להביטוח בע"מ (לא פורסם) שם נקבע כי האלמנה זכאית לפיצוי בגין אובדן שירותי בעל ואב בסך של 120,000 ₪ (פסק הדין הינו ממאי 2002). באותו מקרה דובר על מנוח שהותיר אחריו את אשתו עם תאומים בני שנה. מטבע הדברים נזקקה ותזקק אלמנה זו לעזרה מוגברת רבה יותר ולשנים רבות יותר בגידול הילדים מאשר התובעת שבפני כאשר בנה היה בן 3.5 שנים בעת פטירת המנוח ומדובר בבן יחיד.

בשוקלי כל אלה ראיתי להעמיד הפיצוי בראש נזק זה ע"ס 75,000 ₪.

6. הוצאות קבורה ומצבה

התובעת המציאה בעת ההוכחות קבלה מקורית על סך 5,000 ₪ וכן צלום הזמנת המצבה אשר בה מופיע הסכום של 12,000 ₪.

ב"כ הנתבעים טוען כי בכתב התביעה לא צוין סכום ההוצאות ולפיכך אין לפסוק פיצוי. כמו-כן עסיקן בתאונת עבודה והתובעים היו זכאים להחזר מהמל"ל מכוח תקנות הביטוח הלאומי (דמי קבורה) התשל"ו-1976.

התובעת העידה כי פנתה למל"ל ושם היפנו אותה לחברת הביטוח שביטחה את הרכב הפוגע.

בשוקלי כל אלה ראיתי להעמיד הפיצוי בגין הוצאות קבורה ומצבה ע"ס 5,000 ₪ בצרוף הפרשי הצמדה וריבית מ - 3.9.01 ועד היום וסה"כ 5,766 ₪.

7. סה"כ הפיצוי לפני ניכויים 1,833,224 ₪.

8. ניכוי תגמולי המל"ל

על פי חו"ד האקטואר שי ספיר המעודכנת שצורפה לסיכומי הנתבעים עומד היוון סכום תגמולי המל"ל אשר ישתלמו לתלויים ע"ס 1,387,619 ₪.

באשר לתשלומים הנוספים להם יהיה זכאי התובע מסי 1 - בנו של המנוח - לצורכי לימודים ולמחיה עומדים הסכומים על סך 23,918 ₪.

ב"כ התובעים טוען כי אין לנכות סכומים אלו, שכן מדובר בסכומים שישתלמו לתובע 1 רק בהתקיים תנאים מתאימים וכלל לא ברור היום כי תנאים אלו יתממשו. תנאים אלו משמעם בעיקר לימודים בתיכון מגיל 14 ועד גיל 18.

האפשרות שהתובע 1 לא יפנה ללימודים תיכוניים הינו ספקולציה רחוקה יותר מאשר האפשרות שהוא ישלים 12 שנות לימוד.

משכך ראיתי כי הנתבעים זכאים לניכוי הסכומים הללו.

על כן הסכום לניכוי - 1,411,537 ₪.

9. סה"כ הנזק לאחר ניכויים:

סה"כ הנזק לפני ניכויים	1,833,224 ₪
-	
סה"כ הניכוי	<u>1,411,537</u>
סה"כ הפיצוי לתשלום	421,687 ש"ח

10. סוף דבר

הנתבעים ישלמו לתובעים את הסך של 421,687 ₪ בגין נזקייהם כתוצאה מפטירת המנוח.

לסכום זה יתווספו הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בשיעור 13% ומע"מ כחוק.

הסכומים יישאו הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

המזכירות תעביר העתק פסק-הדין לצדדים.

ניתן היום ו' בתשרי, תשס"ד (2 באוקטובר 2003) בהעדר הצדדים.

ח. וינבאום וולצקי, שופטת

הדסה/קלדנית

נוסח זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח